

N:o 119.

Af herr **C. J. Öberg**, angående ändrad lydelse af 30 § regeringsformen.

Regeringsformens § 30 lyder som bekant sålunda: »Konungen eger att, på det sätt förr öfligt varit, tillsätta kyrkoherdebeställningar i regala pastorater. De så kallade konsistoriella gäll vare vid deras valrätt bibehållna.»

Skälen till detta grundlagsstadgande synas hafva varit, att Kongl. Maj:t skulle hafva tillfälle att genom förlänande af presterliga embets- och tjänstebefattningar belöna män, som i ena eller andra afseendet å den andliga odlingens fält, vare sig inom kyrkan eller skolan, utmärkt sig för nit, redlighet och dugande förmåga.

Också eger Kongl. Maj:t genom detta grundlagsstadgande att i de s. k. regala pastoraten, utan afseende å församlingarnas uttalade önskan, utnämna kyrkoherdar, ett förhållande som det nu torde vara på tiden att afskaffa, då detta stadgande i stället för att, såsom ursprungligen åsyftats, vara till gagn för kyrka och stat, nu snarare verka raka motsatsen.

Bland vår tids likställighetskraf i mångt och mycket torde frågan om de olika församlingarnas likställighet vara en af dem, som särskildt förtjena att beaktas, och detta såväl för att betrygga kyrkans anseende och befästa bandet, hvilket sammanhåller vår kyrkliga ordning, som för afvärjande af missnöje, hvarför vi icke heller böra tveka att taga steget fullt ut och göra de regala pastoraten likställda med de konsistoriella i afseende på rätten att sjelfva utse sina själasörjare.

Många praktiska skäl, förutom den enklaste rättvisa, tala för denna reform. Man behöfver för visso icke upptaga tiden med att påvisa enskilda

exempel, ty sådana hafva mött oss och möta oss fortfarande från alla håll. Och den skada, som statskyrkan tillskyndas genom ett af olämpliga kyrkliga valförhållanden framkalladt missnöje, är af mera ingripande betydelse, än mången torde föreställa sig.

Vill man upprigtigt statskyrkans väl, måste man i främsta rummet arbeta deruppå, att de befintliga orsakerna till klander och missnöje varda undanröjda.

Då Kongl. Maj:t till kyrkoherdar i regala pastorat kan utnämna hvilken kompetent person han dertill finner för godt, och detta äfven om församlingarna med den dem medgifna rätt *enhälligt* kallaten annan, så synes det mig, som om detta regeringsformens stadgande innebure en orättvisa, hvilken det voro alla skäl att ju förr dess hellre undanröjda. Ty rättvisa och billighet synas mig fordra, att, då presterliga beställningar i regala pastorat skola tillsättas, äfven dessas församlingsbor, hvilka sjelfva ju aflöna dessa sina tjenare, böra ega bestämmande rätten i en för dem så vigtig angelägenhet som den om val af själasörjare. Af dessa vals lyckliga utfall hafva gifvetvis församlingsborna största intresset, och föredömena från både de konsistoriella pastoraten och folkskoleväsendet ådagalägga, att församlingarna icke missbrukat den valrätt, som redan kommit dem till del.

Erfarenheten har visat och visar, huru nödvändigt det är, att församlingarna ega denna rätt att sjelfva utse sina prestmän, för att förhållandet mellan själasörjaren och hans församlingsbor skall blifva godt och preglas af det ömsesidiga förtroende, den aktning och kärlek, utan hvilka intet verkligt och bestående eller fruktbarande religiöst samlif kan tänkas.

Det är ju lika oegentligt som det är orättvist, att en del församlingar skola nödgas hålla till godo med den kyrkoherde, Kongl. Maj:t vill tilldela dem, medan åter andra ega rätt att sjelfva utse sina. Det förekommer ju exempelvis att personer, hvilka mera utmärkt sig i skolans än i kyrkans tjänst, tilldelas goda pastorat, ofta kanske med förbigående af väl meriterade prestmän; men då min åsigt är, att det är presterna, som skola vara till för församlingarna, och icke församlingarna, som skola vara till för presterna, synes mig ett sådant förfaringssätt icke längre kunna gillas.

Någon skälig grund borde icke heller kunna anföras för det nu rådande förhållandet eller rättare missförhållandet, att af rikets församlingar blott de till konsistoriella pastorat hörande skola anses kompetenta att sjelfva utkora sina prestmän, medan andra, såsom de regala, hvilka i regeln äro de större, skola anses inkompetenta härtill. Förmågan torde väl icke få anses vara mindre hos de sistnämnda och viljan att sjelfva kora sina herdar icke heller.

Hvarför då beröfva dem denna rättighet, som är nödvändig för att bibehålla dem i deras aktning och tillit till presterskapet och som bör utgöra ett af de mera viktiga banden, som skola hålla statskyrkan samman?

Jag håller alltså före, att, för undvikande af klander och missnöje och för att bidra till betryggandet af statskyrkan som institution, det här ofvan berörda grundlagstadgandet bör ändras derhän, att de regala pastoraten likställas med de konsistoriella.

På grund af hvad sålunda i korthet anförts, får jag härmed hemställa,

det måtte Riksdagen antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af 30 § regeringsformen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

§ 30.

Presterliga embeten och tjänster i församlingarna tillsättas genom val af församlingarnas i kommunalt hänseende röstberättigade medlemmar på det sätt och med de inskränknningar i församlingarnas rätt, som angifvas uti särskild lag, hvilken af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftas.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1896.

C. J. Öberg.
